PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2. štev. 405 - Cena 4.- lire | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | TRST, četrtek, 26. septembra 1946 | UREDNIŠTVO in UPRAVA, PIAZZA GOLDONI št. 1 - I. Tel. št.: Ur. 93806, 93808 - Upr. 93807. Rokopisi se ne vračajo

Predstavniki nekaterih držav se že sedaj ponašajo v Trstu tako, kakor bi imeli bog ve kakšne zgodovinske pravice, da lahko samo oni vladajo v Trstu.

KARDELJ

BREZ STAVKOKAZOV

Enotna fronta proti kolonialnemu protektoratu

Val borbenosti za ljudske pravice stalno narašča. Trst ni Bombay! Mi si znamo vladati! Dovolj nam je tujih gospodarjev! Hočemo krušč in ne pendrekov!

To so danes gesla naših množic — gesla, ki se ne kujejo v propagandnih uradih, in ne razširjajo le z napisi po zidovih. To so gesla razcapanega in sestradanega delavstva, ki kljub vsemu zapostavljanju ni izgubilo svojega ponosa, svoje zavednosti in politične zrelosti. Temu delavstvo ob strani stoji slovensko kmečko ljudstvo, ki hoče končno biti na svoji zemlji svoj gospod in prosto govoriti lastni jezik pod lastno streho.

Kulturi protektoratov — pa naj si bodi palestinskih ali češkomoravskih, kulturi mandatov in upolnomočenih guvernerjev postavlja naše ljudstvo nasproti izkustva svoje osvobodilne borbe in svojo demokratično zavest ljudske enakopravnosti.

Tržaško in primorsko ljudstvo vedno odločneje protestira proti krivični odločitvi v Parizu in proti nameram, da bi pretvorili Trst v kolonijo. Če so na konferenci sprejeli kompromis, noče naše ljudstvo o tem nič slišati. Množe se zborovanja in sestanki, na katerih prihaja vedno bolj do izraza prekaljenost in borbenost ljudskih množic, ki jih krivične odločitve niso potrle, temveč še bolj podžgale k vztrajanju.

Stavke in sindikalna zborovanja

Predvčerajšnjem so stavkali delavci v tržaških tovarnah, pridružili so si jim tudi pristaniški delavci in nameščenci openskega tramvaja. Včeraj pa so od 10 do 10.15 ure prekinili delo v miljskih ladjedelnicah Sv. Roka, Felszegy, Cantinuzzi in v rafineriji «Aquila». Stavke se je udeležilo vse delavstvo, ki je navdušeno pritrjevalo govornikom in izražalo vse svoje ogorčenje spričo kriviličnih predlogov o tržaškem statutu in odločnost, da se bodo do kraja borili proti vsem oblikam zasužnjevanja. Poleg so izglasovali več resolucij in jih poslali mirovni konferenci. V resoluciji ladjedelnice Sv. Roka so poleg ostalega zapisali: «Protestiramo proti pariškim sklepom, ki niso taki, kakršne je pričakovalo delovno ljudstvo. Zahtevamo pravico, da sami odločamo o svoji usodi in odklanjamo vse predloge, ki dajejo guvernerju vso oblast. Zakonodajno in izvršno oblast mora imeti skupščina.»

V imenu 82.000 delavcev...

Popoldne pa se je v Domu pristaniških delavcev v Trstu sestala skupščina Pokrajinske zveze Enotnih sindikatov, ki predstavlja 82 tisoč delavcev v coni A. Prišli so delegati iz Trsta, Milj, Tržiča, Gorice, Brd, Krmina, Krasa in Posočja, da vsemu svetu odločno izpovedo da hočemo svobodo in ne dovolimo nikomur, mešetariti z našo usodo. Skupščini je spregovoril tov. Vojmir. Orisal je sedanji politični položaj in spletke reakcionarjev, ki bi nam hoteli vsiliti svoj statut. Predočil je manevre italijanskih šovinistov in ZVU, da bi najprej spravili Enotne sindikate ob ugled, nato pa jih razbili ter tako okrepili rumene razkolniške sindikate. Hoteli so odtegniti pozornost delavstva od političnih vprašanj in jih s pretvezo «apolitičnosti» sindikatov zavesti na oportunistična pota. Vse to kaže, kako so hoteli načrtno omehčati delavstvo, da bi ob danem trenutku ne nudilo nikakega odpora imperialističnim načrtom. Toda vse to prizadevanje je bilo jalovo.

Resolucija jim je premila...

Po referatu je prebral resolucijo mirovni konferenci, v kateri delavci zahtevajo da se v ustavi svobodnega ozemlja upoštevajo njihove pridobitve in odločno protestirajo proti vsaki obliki kolonialnega zasužnjevanja. Razvila se je živahna diskusija. Delavci so dejali, da resolucija ni dovolj ostra. Vzklikali so: «Vnesite v resolucijo ostrejše izraze, delavci smo, naše besede morajo biti trde. Gentlemeni so prišli res v rokavicah, toda kmalu so pokazali trdo pest in začeli vihteti kije in pendreke. Kaj bi slepomišili, povemo tem gospodom, kar jim gre. Diskusija se je vedno bolj vnemala, delavci so govorili iz srca, njihove besede so bile polne zagrenjenosti in ogorčenosti nad krivico, ki se dogaja v Parizu. Govorili so delavci ki sedaj vihte lopate in kladivo, ki pa so znali vihteti tudi puške. Spregovorili so delavci iz Brd in Tržiča, iz Gorice in Krmina in izlili v svoje besede ves srd proti nezaslišani krivičnosti anglo-ameriških imperialistov. Trpke so bile besede delavca iz Gorice, ko je dejal: «Če dado Gorico Italiji, bo v nekaj letih postala mrtva vas».

Resolucijo so pretehtali od besede do besede in stavek «zasužnjevalni imperializem» spremenili v «zasužnjevalni anglo-ameriški imperializem». «Morda bodo gospodje užaljeni» so dejali, «toda ko so nam s kiji razbijali glave, nas ni nihče vprašal če smo užaljeni, zato kar krepko zasolite». Drugi so dejali: «Če se nismo ustrašili borbe v gozdovih, se tudi besed ne bomo ustrašili».

Vsa skupščina je bila en sam mogočen krik užaljenega ljudstva glasen protest proti kolonialnim metodam in imperialistični grabežljivosti in nenasitnosti. Trpko in rezko so zvenele besede tržiških kovinarjev in furlanskih kolonov, ko so govorili o usodi, ki bi jih čakala, če bi jih odcepili od njihovega zaledja.

Mi pojdemo svojo pot...

Vsega tega morda gospodje v Trstu ne bodo poslušali. Toda ljudstvo je povedalo, odkrito povedalo vse, kar ga peče že 25 let in kar mu bo vedno iz dna duše vrelo na dan. Sklenite v Parizu, kar hočete, mimo nas in brez nas ne boste ničesar sklenili. Mi pojdemo svojo pot, pot k zmagi.

V Trstu

Politika premaganih napadalcev in preživljena metoda sile

Tržaški pododbor ni rešil vprašanja guvernerjeve oblasti

Pariz, 25. — Sklepi sveta zunanjih ministrov velesil so bili davi izoblikovani na seji njihovih pomočnikov in francoski ministrski predsednik jih je sporočil tajništvu konference. Vendar so nocoj v Parizu v splošnem ugotovili, da doslej niso obrodili nikakih sadov. Razprave so se tudi danes v posameznih odborih razvijale z velikimi težavami in razen nekaj sklepov v posameznih odborih ni bilo večjih uspehov, glavnih vprašanj pa sploh niso premaknili z mrtve točke. Na vsak način kaže, da bodo odbori do 5. oktobra dovršili svoje delo. Plenum konference bo jutri uveljavil sklepe sveta zunanjih ministrov velesil tako glede rokov kakor tudi glede časovne in številčne omejitve posameznih govorov in govornikov v raznih odborih.

O sklepih sveta so danes razpravljali tudi na sestanku delegatov britanskega imperija, katerim je Bevin dal navodila, kako naj se v bodoče ravnajo. Bevin se je pozne je sestal še z ameriškim zunanjim ministrom Byrnesom ter je nato odpotoval v London.

Neuspeh

Danes popoldne je zasedal pododbor za tržaško ustavo. Obravnaval je celo vrsto vprašanj ustavnega značaja, v glavnih pa slej ko prej ni bil dosežen nikak sporazum, tako da so nazadnje sklenili predložiti glavnemu odboru za politične in teritorialne določbe mirovne pogodbe z Italijo poročilo, v katerem bodo označili vprašanja, glede katerih so ugotovili, da ni nobenega spora, kakor posebej tudi ona, o katerih niti zdaleka ni bilo mogoče doseči kakršen koli sporazum. Iz vsega dosedanjega poteka razprav je vsakomur jasno, da sporazum ni mogoč spričo bistveno različnega presojanja načel o demokraciji. Zapadne sile se za nobeno ceno v prilog resnične demokracije nočejo odreči svojim imperialističnim načrtom, marveč hočejo postaviti tržaško ljudstvo na isto raven, na katero s silo tiščijo pripadnike svojih podložnih narodov in plemen.

V tržaškem pododboru so danes dokončno izgubili upanje, da bi pododbor mogel rešiti vprašanje oblasti tržaškega guvernerja. Ugotoviti je treba, da so prav to vprašanje pravzaprav samo načenjali z njegove formalne plati, pa se že v tem nikakor niso mogli sporazumeti. Avstralski delegat je danes poskušal uveljaviti zapadno stališče z nekaterimi neznatnimi spremembami prvotnega ameriškega predloga, češ da bi moral guverner nemudno poročati varnostnemu svetu ZN, če bi v kakršni koli izredni obliki posegel v tržaške notranje zadeve. Jugoslovanski in sovjetski delegat pa sta vedno znova z vso odločnostjo branila čista demokratična načela in odrekala guvernerju pravico, da bi mogel svobodno razpolagati s policijo, proglašati obsedno stanje v mestu, se vmešavati v ukrepe tržaške izvršne oblasti, ki bi morala biti v rokah ljudske skupščine. Isto nepremosljivo nasprotje je prišlo do izraza tudi v vprašanju sodne oblasti, glede katere naj bi imel guverner po ameriškem in angleškem predlogu pravico imenovati in odstavljati sodnike, medtem ko bi ta pravica po sovjetskem in jugoslovanskem predlogu pripadla izključno ljudstvu. Sovjetski zunanji minister Molotov je sredi razprave ugotovil, da pripisujejo guvernerju toliko večjo oblast kolikor dalje traja razprava o tem vprašanju. Zato je še enkrat v imenu sovjetske delegacije ostro odklonil vse določbe, ki se v načrtu pogodbe nanašajo na guvernerjevo oblast.

V pododboru so tedaj prešli na vprašanje zaščite osnovnih človeških pravic in svobočin. Ameriški predlog v tej stvari ni bil dovolj jasen, pa je jugoslovanski delegat zahteval nekaj dodatkov, ki so bili sprejeti.

Razpravljali so nato o službenem jeziku in se sporazumeli priznati italijanščini, slovenščini in hrvaščini enake pravice. Tržaška zastava je bila določena za zastavo svobodnega ozemlja.

Razpravljali so končno o krajevnih skupščinah ozemlja in sklenili, da se morajo izvoliti in sestaviti na osnovi demokratičnih načel ter da zanje ni potrebna vsakokratna potrditev varnostnega sveta ZN.

Kdo podpira neofašizem v Italiji

Ukrajinski delegat Baranovski je v svojem in v imenu poljske delegacije predlagal, da bi v mirovno pogodbo z Italijo vključili tudi določbo, ki bi Italijo zadolžila, da ne dovoli političnih, vojaških ali polvojaških fašističnih organizacij ter ne sprejme v državno službo bivših delujočih fašistov. V svoji utemeljitvi je ugotovil, da fašisti v Italiji še delujejo, zbirajo orožje, ustanavljajo tajne organizacije, ter da imajo stranko, ki celo po priznanju londonskega lista «Times» oživlja fašistične ideje ter je pri zadnjih volitvah zbrala nad 1 milijon glasov. V severni Italiji nastopajo oboroženi oddelki, ki terorizirajo prebivalstvo.

Letonski zunanji minister Valeskala je podprl poljsko-ukrajinski predlog in dodal, da je stranka, ki jo je omenil Baranovski, «L'uomo qualunque». Ta stranka se skriva za gesli nacionalizma, a dejansko ne more prikriti svojega fašističnega značaja. Nova italijanska vlada si sicer morda prizadeva potisniti fašistične in filofašistične sile ob stran, toda doslej se je pokazala preslabotna za tako nalogo.

V odboru so postali naenkrat silno pozorni, ko je ameriški delegat izjavil, da take določbe ni treba vključiti v pogodbo z Italijo, ker imajo v Italiji že zakon proti fašizmu. Tudi britanski delegat Jebb se je izrazil soglasnega z ameriškim stališčem. Predlog so stavili na glasovanje in je bil odklonjen z 9 proti 8 glasovi. Zanj so se izrazili delegati: ZSSR, Jugoslavije, Poljske, Bele Rusije, Ukrajine in Češkoslovaške, Indije in Nove Zelandije. Brazilija, Abesinija in Grčija so se vzdržale glasovanja. Proti predlogu pa so glasovale ZDA, Velika Britanija, Francija, Avstralija, Indija, Kitajska, Južna Afrika, Nizozemska in Danska.

Vprašanje italijanske vojne odškodnine

V gospodarskem odboru za Italijo so danes razpravljali o italijanskih poravnavah za škodo, ki jo je Italija prizadejala v času vojne imetju posameznih članic ZN. Ameriški delegat je izjavil, da zahteva Amerika 25% za škodo, ki jo je sama utrpela in predlagal, da bi se na tak odstotek omejile tudi druge države. Druge delegacije pa so se izrazile za popolno poravnavo škode. Pri prvem glasovanju je bilo 9 glasov za ameriški, 9 glasov pa za drugi predlog. Za popolno poravnavo škode so glasovali delegati: Avstralije, Belgije, Kanade, Abesinije, Velike Britanije, Grčije, Nove Zelandije, Nizozemske in Južne Afrike, torej delegati, ki so se vseh kolonij do končne odločitve o njihovi usodi. Dodatni predlog je bil odklonjen z 18 proti 1 glasu, en delegat pa ni glasoval. Podobna usoda je doletela novozelandski dodatni predlog, po katerem naj bi o italijanskih kolonijah odločala organizacija ZN, ne pa svet zunanjih ministrov štirih velesil. Tudi ta predlog je bil odklonjen s 16 proti 2 glasovoma in dva delegata nista glasovala. Odbor je končno soglasno sprejel stališče štirih velesil o italijanskih kolonijah, le Avstralija se je vzdržala glasovanja.

čas toliko širokoustili v obrambi italijanskih teritorialnih koristi odnosno italijanskega imperializma, pa so sedaj padle po Italiji kakor volkovi, ko gre za njihove lastne materialne koristi. Po nadaljnji razpravi pa so se s pičlo dvetretjinsko večino odločili zahtevati od Italije odškodnino v višini 75% prizadejane škode.

Ker pa večina, s katero je bil ta predlog sprejet, ni bila v skladu s predpisi postopka, sklep ni obveljal in bodo o italijanski odškodnini razpravo nadaljevali.

V vojaškem odboru so se danes zastopniki Velike Britanije, Francije in Zedinjenih držav zagovarjali pred sovjetsko obtožbo, češ da so se oddaljili od sporazuma štirih velesil, ko so včeraj podprli grško zahtevo, da Bolgarija ne sme utrditi svojih južnih meja. Odbor je Bolgariji soglasno priznal 65.500 mož oboroženе sile.

V politično-teritorialnem odboru za Madžarsko so odgodili razpravo o določbi, po kateri bi morala Madžarska vrniti Jugoslaviji in Češkoslovaški vse kulturno imetje, ki jima ga je odvzela še v okviru avstro-ogrskega režima pred letom 1918. Sklenjeno je bilo pa, da bodo voditelji diplomatskih misij treh velesil za dobo 18 mesecev po uveljavljenju pogodbe v Budimpešti nadzirali izpolnjevanje mirovnih določb.

V političnem in teritorialnem odboru za Romunijo so danes zaključili svoje delo. Ukrajinski in beloruski delegat sta Franciji ponovno odrekla pravico, da bi glasovala v tem odboru, ker ni bila v vojni z Romunijo. Anglež in Američan sta ugovarjala, češ da je sodelovanje Francije v odboru skladno s postopkom na konferenci. Odbor je odobril zaključno poročilo o svojem delu, ki ga bo njegov poročevalec predložil plenumu konference.

V gospodarskem odboru za Balkan so danes končno sprejeli s 7 proti 6 glasovom angleški predlog, ki nalaga Romuniji obveznost vrniti pripadnikom ZN kolikor so bili prizadeti z rasnimi zakoni, njih imovino ter jim znova priznati njih pravice v Romuniji.

Nemiri v Grčiji se večajo

Atene, 25. — Medtem ko v Grčiji pričakujejo kraljev prihod, se po tamkajšnjih poročilih nemiri neprestano večajo in zavzemajo vznemirljiv obseg. Vse kaže, da se Grčija nahaja pred državljansko vojno. Orožništvo ni več kos novemu položaju, kajti v boje so zapleteni oddelki redne grške vojske. Do tega stanja je privedel teror monarhofašistov, ki preganjajo grške demokrate in borce za svobodo, obenem pa znižujejo in oproščajo kazni kolaboracionistom.

Slavni boj grških rodoljubov za časa nemške okupacije se končuje v današnji Grčiji s tragedijo. Monarhofašisti se okoriščajo z navzočnostjo angleških čet, ki so še vedno ostale na Peloponezu, čeprav se je vojna že zdavnaj končala in je bila Grčija vseskozi zavezniška država.

V nasprotju s potvorjenimi rezultati, ki jih je objavila grška vlada, je te dni grško-ameriški svet v New Yorku poslal Združenim narodom obširno poročilo, kjer navaja zlorabe pri volitvah ter smatra zadevna vladna poročila za nesmiselna in popolnoma nezanesljiva. Po uradnih vesteh grške vlade se je vzdržalo glasovanja le 1.5% volivcev, medtem ko navaja grško-ameriški svet, da se je v resnici vzdržalo glasovanja 1,600.000 ljudi. Grško-ameriški svet zahteva, da se izid plebiscita ne prizna.

V Grčiji - znižane kazni za kolaboracioniste

Atene, 25. — Uradni list objavlja dekret, ki dovoljuje znižanje kazni kolaboracionistom.

Notranje ministrstvo je s posebno okrožnico zabranilo državnim funkcionarjem, da se vpišejo v katero koli združenje brez predhodnega dovoljenja ministrstva.

V torek bo v Nürnbergu izrečena sodba

Nürnberg, 25. — Danes so uradno javili, da bo sodba nemškim vojnim zločincem izrečena začetkom prihodnjega tedna. Sodni zbor se bo sestal v ponedeljek ob 10. uri dopoldne in zasedanje bo trajalo do naslednjega torka.

Vprašanje vojaških oporišč

Lake Success, 25. — Včeraj je varnostni svet razpravljal o sovjetskem predlogu, naj bi Združeni narodi poročali o vojaških oporiščih, ki jih imajo na ozemlju nesovražnih držav.

Maršal Tito sprejel Ružičko

Beograd, 24. Tanjug. — Jugoslovanski ministrski predsednik maršal Tito je sprejel danes popoldne Nobelovega nagrajenca dr. Lavoslava Ružičko in se je z njim delj časa prisrčno razgovarjal.

Diplomatski odnosi med FLRJ in Madžarsko

Pariz, 25. — Jugoslavija in Madžarska sta sklenili vzpostaviti redne diplomatske odnošaje. Jugoslovanski zunanji minister Stanoje Simić in madžarski zunanji ministri Gjoengjossi sta si izmenjala tozadevni pismi. Madžarska vlada je že podvzela korake za privolitev nadzorstvene komisije

Bombay, 25. VZN. — Neko snočnje poročilo obvešča, da je bilo pri spopadih s hladnim orožjem v Bombayu 10 oseb ranjenih, 2 pa mrtvi.

Višek krivice nasproti Jugoslaviji

Jugoslovansko ljudstvo se ne bo nikdar sprijaznilo s politiko nasilja

Čeprav je jugoslovanska delegacija v Parizu ob raznih prilikah vedno znova ter z vso avtoriteto izjavila, da ne more pristati na take pogoje o mejah z Italijo in o tržaški ustavi, da ne bo podpisala take mirovne pogodbe, je vendarle v Parizu znova obudil pozornost in občutek vse odgovornosti, ki si jo konferenca, predvsem pa oni, ki na njej uveljavljajo svoje politične načrte, nalagajo za razvoj miru v Evropi, uvodnik, ki ga je objavila beograjska «Borba». V njem pravi o vprašanju meje z Italijo:

Čeprav bi to vprašanje lahko rešili, ker je treba dejansko le izpolniti zahteve prizadetega prebivalstva, zastopniki Washingtona in Londona živo zagovarjajo stališče, da je treba Trst in del Primorske odtrgati od Jugoslavije, in še več, da je treba tudi prebivalstvo samo oropati svobode, demokracije in samouprave. Iz tega njihovega stališča kakor tudi z njihovega stališča o celi vrsti drugih vprašanj jasno izhaja, da hočejo znova uveljaviti stare napadalne namene premaganih nadadalcev ter ohraniti preživljene metode sile. Zadnje glasovanje o jugoslovanskem predlogu glede meja pomeni ne samo višek krivice nasproti Jugoslaviji, marveč tudi višek politike, ki hoče z glasovalno aritmetiko uveljaviti nekaj, za kar ni nobenih osnov in nobene pravice.

Tako rečujejo tudi vprašanje tržaške državne politike. Jugoslavija je v interesu mednarodnega sodelovanja doprinesla težko žrtev s pristankom na internacionalizacijo Trsta. Zahtevala pa je spričo naravnih gospodarskih in narodnostnih okoliščin, da mora biti Trst tesno povezan s svojim zaledjem, z Jugoslavijo, da mora biti oblast v njem osnovana na demokratičnih načelih, da mora pripasti tržaškemu ljudstvu. Naproti vsemu temu hočejo Američani, Angleži in Francozi ustvariti iz Trsta nekaj čisto drugega kakor pa svobodno ozemlje. Njihovi načrti, ki dajejo največjo možno oblast guverneju in omejujejo pravice prebivalstva, ne pomenijo nič drugega, kakor da hočejo predlagatelji teh načrtov s pomočjo guvernerja postali gospodarji Trsta.

Toda jugoslovansko ljudstvo se je naučilo braniti svojo svobodo in svoje pravice. Nikdar se ne bo sprijaznilo s politiko diktiranega miru, s politiko, ki ograža njegovo suverenost in njegove pravice. Svojo neodvisnost in svoje pravice si je priborilo z največjimi žrtvami in zato ne bo pristalo, da bi ga z raznimi «večinami» svojih satelitov oropali teh pravic.

Prihodnje leto odločitev o italijanskih kolonijah

V odboru za politične in mejne določbe mirovne pogodbe z Italijo se je danes nadaljevala razprava o italijanskih kolonijah hkratu pa sta poljski in ukrajinski delegat načela vprašanje borbe proti fašizmu v Italiji, pri čemer se je vnovič razkrinkala vrsta zapadnih dežel v tem, da računa tudi z neofašističnimi silami v Italiji pri svojih imperialističnih načrtih.

Ob otvoritvi seje je bilo objavljeno, da je svet zunanjih ministrov štirih velesil zagotovil pariški konferenci, da bo pred dokončnim sklepom o italijanskih kolonijah pritegnil k posvetu vse prizadete zavezniške države, misleč pri tem predvsem Novo Zelandijo, južno Afriko, Avstralijo, Kanado, ki so se borile proti Italiji na afriških tleh. To je v svojem govoru ugotovil tudi britanski delegat Jebb. V svojem govoru je izrazil svoj pristanek na včerajšnje abesinske in egiptske zahteve in tudi svoje soglasje glede neodvisnosti Libije. Francoski delegat Moutet je nato ugotovil, da Italija kolonij ni upravljala, kakor bi jih bila morala ter da si je na njih ustvarila svoja vojaška oporišča. Grški delegat je umaknil svojo zahtevo o posebnih pravicah grških ribičev v vodah dosedanjih italijanskih kolonij. Egipčan Vahib Gali je poudaril egiptske pravice do Masaue, ki je s sporazumom iz leta 1888., sklenjenega z Abesinijo, prešla pod egiptsko oblast. Ta sporazum še velja, ker je Italija Masauo s silo odvzela Egiptu.

Brazilski delegat je predlagal, da bi Italiji vendarle priznali «primeren delež» pri upravi njenih bivših kolonij do končne odločitve o njihovi usodi. Dodatni predlog je bil odklonjen z 18 proti 1 glasu, en delegat pa ni glasoval. Podobna usoda je doletela novozelandski dodatni predlog, po katerem naj bi o italijanskih kolonijah odločala organizacija ZN, ne pa svet zunanjih ministrov štirih velesil. Tudi ta predlog je bil odklonjen s 16 proti 2 glasovoma in dva delegata nista glasovala. Odbor je končno soglasno sprejel stališče štirih velesil o italijanskih kolonijah, le Avstralija se je vzdržala glasovanja.

ODMEVI STALINOVIH IZJAV

Osnovna vprašanja današnjega človeštva

Neodgovorno in vojnohujskaško pisanje dela ameriškega tiska

London, 25. — Komentator moskovskega radia je med drugim dejal Stalinovi odgovori novinarju Werthu predstavljajo osnovna vprašanja, ki jih mora danes naslavljati človeštvo, in predvsem vprašanje nevarnosti nove vojne. Dejal je tudi, da je malo držav, kjer se v tem oziru dviga toliko prahu kakor v Združenih državah. Izjave republikancev Roberta Sikesa (Florida) in Deweja Shorta (Missouri) igrajo prav tako pomembno vlogo pri razširjevanju novic o novi vojni. Večji del ameriških publikacij skuša ustvariti vtis, da je vojna neizbežna, da bi se lahko začela vsak hip in da se pospešujejo vojne priprave. Del ameriškega tiska izrablja sleherni nesmisel, najmanjšo kleveto ali pa tudi najbolj neodgovorno pisanje za napovedovanje bližnje vojne.

Komentator je nato govoril o poročilu vojaške komisije, ki v zvezi s potovanjem na Daljni vzhod priporoča zgraditev močnega, utrjenega obroča v neki določeni razdalji od Sovjetske zveze. Komentator pravi dalje, da republikanec Sikes zatrjuje, da je seme tretje svetovne vojne že vsejano in da bodo v kratkem, kakor se je izrazil neki ameriški admiral v Tokiu, Japonci nosili ameriško uniformo.

Vse to nam lahko daje le medlo sliko o vsakovrstnih klevetah predvsem proti Sovjetski zvezi, ki imajo namen ustvariti vtis, da obstaja resnična in skorajšnja nevarnost nove vojne.

Indijski dijaki v borbi proti imperializmu

London, 25. — Komisija muslimanske dijaške zveze za vso Indijo v Londonu je včeraj izdala sledečo izjavo:

Delegacija dijaške zveze za vso Indijo, ki se je udeležila svetovnega dijaškega kongresa v Pragi, je ustanovila v Londonu komisijo muslimanskih dijakov iz vse Indije po neposrednih navodilih, ki so dospela iz Indije.

Ta odbor je pozval vse indijske muslimanske dijake, naj podajo ostavko na položaj članov londonskega medjlisa in indijske dijaške zveze ter naj bojkotirajo častno funkcijo, ki jo je vlada hotela podeliti. Vlada mora razumeti, da se bodo vsi muslimani intelektualci združili kot en mož z ligo v borbi za Pakistan in da vsi britanski bajoneti in strojnice ne bodo mogli zadržati našega ljudstva na njegovi poti do svobode. Zahtevamo popolno umaknitev britanskih čet iz Indije in se čutimo dovolj močne, da lahko preprečimo hindujskim kapitalistom in fašističnim vladam, da bi v naši deželi zadušili Pakistan.

POZIV SVETOVNE SINDIKALNE ZVEZE

70,000.000 delavcev proti vojnemu hujskaštvu

New York, 25. — Svetovna sindikalna zveza je pozvala 70 milijonov svojih članov, naj sporočijo svojim vladam odločno voljo, da se bodo uprli slehernemu pripravljanju nove vojne in da so odločni ubičiti fašizem in reakcijo, ki grozita svetovnemu miru ter širita iste ideologije kakor nacifašisti.

Usmrtitev poljskev beguncev

Dunaj, 25. VZN. — Poljski poslanik na Dunaju dr. Feliks Mantel je poslal britanskemu zastopniku v zavezniški komisiji noto, s katero zahteva podrobnosti o 8 beguncih, ki jih je ta teden na britanskem področju v Avstriji obesil britanski krvnik Albert Pierre Point. Objavili so, da so bili nekateri od britanskega vojaškega sodišča na smrt obsojeni begunci poljski državljani.

Poljsko poslaništvo na Dunaju je mnenja, da bi bila dolžnost britanskih oblasti obvestiti poslaništvo, da so usmrtili poljske državljane. Begunce so proglasili za krive oboroženega ropa, umora in posilstva.

Truman o položaju v ZDA

Washington, 25. (VZN). — Predsednik Truman je v nekem govoru skupini demokratskih poslancev dejal: «Smo v prav tako težavnem položaju — in smo bili v njem ves čas od zmage nad Japonsko — kot smo bili, ko nas je zadela nesreča v Pearl Harbourju. Ta težavni položaj bo trajal vse dotlej, dokler ne bomo dosegli miru in povečali proizvodnje».

Nenni - zunanji minister

Rim, 25. — Agencija Reuter poroča, da bo po vesteh iz dobro obveščenih krogov Pietro Nenni prve dni prihodnjega meseca prevzel mesto zunanjega ministra.

Londonske konference se Židje ne bodo udeležili

Jeruzalem, 25. — Zionisti so sklenili, da se glede na sedanje okoliščine ne bodo udeležili londonske konference.

Ponoči so v Tel Avivu razdelili letake, v katerih napadajo načrt o razdelitvi Palestine kakor tudi načrt o federaciji. Drugi letaki vzpodbujajo Žide, naj nadaljujejo z vojno proti palestinski vladi.

Židovski laburistični svet v New Yorku je objavil, da pričakujejo v vseh glavnih mestih Združenih držav množične demonstracije v znak protesta proti razdelitvi Palestine.

Poročajo, da je glavni štab britanskih sil v Palestini izdal ukaz, ki odreja zaporo vseh klubov britanskih oboroženih sil, ki jih vodijo Židje.

Židovski narodni svet je poslal ob priliki židovskega Novega leta poslanico 4289 tajnim židovskim priseljencem, ki jih zdaj pridržujejo na Cipru. V poslanici je rečeno: «Mi ne bomo priznali, da bi bila vrata naše dežele zaprta vam in našim bratom, ki medle po begunskih taboriščih in ki jih prometavajo kot veter ali valove. Židovska skupnost ima za svojo dolžnost voditi stalno in odločno borbo za vas in ostale preživele našega naroda.»

OBTOŽNICA PROTI NADŠKOFU STEPINCU

Pobudnik terorističnе skupine

V sporazumu s Pavelićem je skrival dokumente ustaških zločincev

Beograd, 25. — Državni tožilec je izročil vrhovnemu hrvatskemu sodišču obtožnico proti zagrebškemu nadškofu dr. Alojziju Stepincu.

Obtožnica se glasi: «Nadškof Stepinac je kot sokrivec in pobudnik osrednje ustaške terористične skupine «Križarjev», v kateri so bili obtoženi Lisak, Šalič in drugi, podpiral organiziranje «Križarjev» v naši državi. Sodeloval je s sovražnikom, vzdrževal je najtesnejše stike s tako zvano neodvisno državo Hrvatsko in jo podpiral, prav tako pa je vzdrževal stike in podpiral Pavelića ter ustaše. Organiziral je pokatoličenje Srbov na Hrvatskem, v Bosni in Hercegovini. Kot «apostolski vojaški vikar» je Stepinac organiziral «vojaške kurate» med ustaši in v drugih Pavelićevih vojaških skupinah ter je pošiljal na stotine duhovnikov med nje in ti duhovniki so podpirali narodno sovraštvo ter zločine proti hrvatskemu ljudstvu in drugim jugoslovanskim narodom ter borbo proti njihovemu osvobodilnemu gibanju. Uvedel je sovražno propagando v katoliški tisk in zlasti v polslužbeno glasilo zagrebške nadškofije «Katolički list». Ta propaganda je opravičevala teptanje ljudstva po okupacijskih silah. Članki v tem tisku so tudi organizirali in zagovarjali prisilno pristopanje v katoliško vero in vodili gonjo proti narodni osvobodilni vojni ter izzivali narodno in versko mržnjo.

Nadškof Stepinac je obtožen, da je v svoji palači v sporazumu s Pavelićem skril arhive ustaškega zunanjega ministrstva ter druge dokumente ustaških zločincev.

De Gasperijeva „demokratičnost"

Predsednik italijanske vlade De Gasperi je imel pred kratkim v ustavodajni skupščini govor, ki je zelo značilen zaradi njegovih političnih načel. Predvsem je značilno dvoje dejstev:

1. ker je izjavil, da je nasproten čiščenju državnega aparata od elementov, ki so proti republiki sovražno razpoloženi in

2. ker je v svojem govoru napadel delavce zaradi stavk ter izrazil upanje, da bo ustavodajna skupščina sprejela zakon, ki bo proglasil stavke za nezakonite.

Glede prve točke je vsekakor zelo značilno, če jo izreče predsednik republikanske vlade, kar pa se tiče druge točke, pa se v njej zrcali vsa De Gasperijeva «demokratičnost». Samo fašistična zakonodaja je proglašala stavke za nezakonite. Vsekakor pa so te izjave razgalile notranje politično smer predsednika italijanske vlade. Pokazal se je kot izrazit sovražnik delavcev, nič manjši nasprotnik vseh republikancev in vsega naprednega italijanskega ljudstva.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Komu bomo zaupali svoje otroke?

Pred vrati je novo šolsko leto in z njim skrb slovenskih staršev za dostojno šolsko vzgojo svoje dece, kateri je ZVU od koncu preteklega šolskega leta zaprla celo vrsto slovenskih šol, zavedno učiteljstvo pa, ki je ostalo zvesto svojim narodnim načelom, za katera so se borili skupno z zavezniki vsi demokratični narodi, je bilo odstavljeno!

Danes je jasno, da je ZVU s takimi dejanji pričela pripravljati prostor učiteljem belogardistom, ki so se morali zaradi izdajstva nad lastnim narodom podati po svetu, ker jim pod domačo streho ni več prostora!

Kako nečista je njihova vest pač najlepše dokazuje dejstvo, da na vprašanje, od kod so doma, zatajijo svoj rojstni kraj in idijotsko pribijejo, da ne vedo! Vedo samo to, da jim ZVU prijateljsko proža obe roki in jih sprejema v Trstu v učiteljski tečaj, kjer naj bi se «usposobili za vzgojitelje» naše dece! Dasiravno se bo tečaj te dni že završil, so pred kratkim vstopili novi «kandidati», ki so prispeli iz taborišč v Italiji, kateri pa ne posečajo pouka, ker so med njimi ljudje, ki bi lahko bili v tečaju predavatelji, ne pa «kandidati»! Toda kaj pouk! Glavno, da je plača! To namreč dobivajo vkljub temu! Morda jo zaslužijo, saj končno niso brez dela! Nadaljujejo z razbijanjem naše narodne enotnosti in ponovno izdajajo naše narodne interese. To znajo mojstrsko, saj imajo odlično prakso iz časov Graziolija in Rainerja. Ne poznano vsakega posameznika, vemo le to, da so v tej čedni bratovščini vredni drug drugega, saj so mnogi kandidati, ki so bili že v začetku vpisani v tečaj, prihajali k pouku le zadnje ure toliko, da niso zamudili apela, ker sicer bi bili ob tristo lir. (Res idealni «učitelji», ki jih pripravlja ZVU).

Vse svoje bistvo pa je razkrinkala «učiteljica», ki je v svojem sestavku praktično uporabljala veznike in napisala: «Kraj in svoboda Tito in teror!» (To je popolnoma v smislu «apolitičnosti šole, ki jo zahteva ZVU!)

Taki in podobni učitelji naj se zavedajo, da primorsko ljudstvo ni kolonialen narod, ki bi si dal vsiljevati nekaj kar je v nasprotju z njegovimi osnovnimi pravicami, za katere se bori tako odločno, da ga danes občuduje ves napredni svet!

Naše ljudstvo je politično zrelo in nihke naj ne pričakuje, da bo zaupalo svojo deco ljudem, ki bi morali po vsej pravici dajati odgovor za svoje grehe tam, kjer so grešili.

ZVU pa iz lastnih iskušenj ve, da se naše ljudstvo ne da več izigravati in da z dejanji odločno terja svojo pravdo, zato naj pri nameščanju takih «učiteljev» s tem računa.

ZVU hoče odstraniti pobornike antifašizma

Komisija za borbo proti fašizmu je izdala sledeče poročilo:

Komisija je z velikim zadovoljstvom sprejela vest o ostavki dr. Edmonda Puecherja na položaj predsednika teritorialne prizivne komisije za čiščenje. Ta ostavka rešuje težko vprašanje o stališču, ki ga je dr. Edmondo Puecher zavzel v komisiji glede čiščenja. Zagovarjal je stališča in načela, ki nimajo nič opraviti z zakoni o čiščenju in niso v skladu z njegovim duhom, ker je prilagojeval zakon in poslovnik v prid fašistom. Ob raznih prilikah je podal izjave, ki niso bile umestne. Zatrjeval je n. pr., da se slepomišenje v dobri veri med obrambo italijanstva in fašizmom mora imeti za olajševalno okoliščino pri postopku za čiščenje ali vsaj za okoliščino, ki govori v korist fašista. S svojim osebnim delovanjem je hudo kompromitiral čiščenje v drugi stopnji in močno vezal roke komisijam prve stopnje, s tem da je navajal načela, ki so se vedno pokazala za filofašistična.

Upoštevajoč, da je borba proti fašizmu in njegovim ostankom bistvene važnosti za življenje ljudskih množic, je treba ugotoviti, da je dr. Puecher kot voditelj socialistične stranke v Trstu delal vse drugo ko v interesu proletarskih množic, glede katerih zatrjuje vodstvo socialistične stranke, da jih ščiti.

Ta komisija mora samo pozdraviti to rešitev, ki rešuje, upajmo dokončno, težko vprašanje teritorialne prizivne komisije za čiščenje.

Z enakim zadoščenjem smo izvedeli, da bo dr. Josip Agneletto, tržaški advokat, ki je znan po svoji neoporečnosti in korektnosti, nadomestil inž. Gandusia v svojstvu podpredsednika teritorialne prizivne komisije za čiščenje, ker je slednji vedno vredno podpiral dr. Edmonda Puecherja v njegovem delu da onemogoči čiščenje.

Toda ZVU je hotela ublažiti udarec, ki je bil zadan strankam CLN-a z ostavko dr. Edmonda Puecherja, s tem, da je odstranila iz teritorialne prizivne komisije za čiščenje tudi neustrašnega antifašista tov. Antona Ukmarja. Odstranitev se naslanja na odločitev ZVU, ki sta jo odobrili washingtonska in londonska vlada, da ne bo preklicala zapornega povelja proti članom stavkovnega odbora, to je tistega povelja, ki ima pravno osnovo v zakonih, ki jih je izdal fašistični režim, da bi ljudskim množicam odvzel pravico obrambe pred gospodarskimi in političnimi nasilji.

ZVU je v imenu tistega načela nepristranosti, na katero se pogosto sklicuje in ki ima zgolj ime nepristranosti, hotela postaviti na isto raven dr. Edmonda Puecherja, čigar negativno delovanje glede čiščenja je znano ter tovariša Antona Ukmarja, ki je bil v teritorialni prizivni komisiji za čiščenje morda edini, ki je vztrajal na potrebi čiščenja na podlagi zakona brez kakršnih koli hinavskih kompromisov.

Ta komisija izraža ogorčenje, ki ga je pri širokih antifašističnih ljudskih množicah povzročila odstranitev tov. Ukmarja in njegovo vzporejevanje z dr. Edmondom Puecherjem, ter odločno protestira, ker ZVU vztraja pri svoji politiki in hoče odvzeti demokratičnim množicam njene predstavnike ter odstraniti iz političnega življenja v tej coni in iz institucij ZVU same najodločnejše pobornike antifašizma.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

V Trstu, 25. septembra 1946.

Predsednik: *dr. U. Sajovitz*
Tajnik: *dr. J. Dekleva*

Tiskovna konferenca SIAU

Tajništvu SIAU za Julijsko krajino in Trst sporoča, da bo imel eden izmed članov njenega izvršnega odbora danes 26. t. m. ob 17. uri tiskovno konferenco v prostorih PNOO-ja za Slovensko Primorje in Trst, v ul. Ruggero Manna št. 29.

Stavka v „Glavnih skladiščih"

Včeraj zjutraj so začeli stavkati vsi delavci, zaposleni v Glavnih skladiščih. Zaradi te stavke je ustavljeno tudi vse delo v pristanišču. Delavstvo je stopilo v stavko, ker že od 23. marca ni ravnateljstvo ničesar ukrenilo, da bi uredilo gospodarske razmere delavstva. Ker so delavci vedeli, da bo stavka ustavila vse delo v pristanišču, so povabili ravnatelja Glavnih skladišč na zborovanje. Na tej skupščini so hoteli razpravljati o tem, kako bi bilo treba rešiti mezdni spor, ki se zavlačuje zaradi nerazumevanja delodajalcev. Ravnateljev odklonilni odgovor je delavstvo ogorčil. Zato je začelo stavkati, ker si je v svesti, da bo doseglo izboljšanje mezd, le če bo svoje delodajalce k temu prisililo.

Prazne obljube ne nasitijo nikogar

Delavci pri podjetju Gaslini so že mnogokrat protestirali proti fašističnim metodam zastopnika tega podjetja v Trstu. Gospod grof Gaslini ima namreč mnogo podružnic svojega podjetja po vsej Italiji. Izgovarjal se je, da ne more biti povsod in naj mu delavci poročajo o vseh zlorabah, ki bi se utegnile dogajati. No, in dva predstavnika delavcev sta se napotila k njemu v Genovo. Ko je grof to zvedel, jo je odkuril v Milan, samo da bi ju ne bilo treba sprejeti. Predstavnika delavcev pa sta ga iztaknila tudi v Milanu in mu povedala, kar mu je šlo. Seveda se je gospod grof na vse načine izmikal in delegatoma dejal, da nimata polnomočij. Končno je pristal na to, da pošlje v Trst dr. Pallasa, da si na mestu ogleda razmere.

Delavci pa se ne pritožujejo le proti upravi podjetja. Doslej so delavcem redno dajali olje in milo, zadnji mesec pa so to dobavljanje ukinili. Delavci zahtevajo, da jim dado, kar jim pritiče. Tudi z menzo so nezadovoljni. Glavno vprašanje, katerega bo treba čimprej rešiti, pa je prilagoditev mezd sedanji draginji, ker delavci ne morejo s temi mezdami več na kraj.

Skrajni čas je že, da grof Gaslini prizna, da obljuba dela dolg in da izpolni, kar že tako dolgo obljublja.

Žalost v ladjedelnici sv. Roka

Vest o nenadni smrti tov. Petra Postogne je globoko pretresla vse delavstvo v ladjedelnici sv. Roka.

Izpred sodišča

Ruzzier je vložil priziv na kasacijo

Kasacijsko sodišče je te dni med drugimi prizivi dobilo v obravnavo zadevo federala Luigija Ruzziera, obsojenega 23. aprila 1946. na štiri leta, šest mesecev in dvajset dni zapora. Očitno bi radi ustvarili nov primer Pagnini...

Izredni tečaj na tržaški univerzi

Trst, 25. VZN. — V smislu odloka ZVU bodo letos na univerzi posebni polletni tečaji za bivše bojevnike, židovske dijake in begunce, ki niso mogli obiskovati rednih tečajev.

Tečaji bodo na vseh fakultetah, če se bo priglasilo za vsak tečaj vsaj 10 slušateljev. Hkrati bodo na univerzi tudi redna predavanja.

Kultura in umetnost

Kolektivna razstava v galeriji della Strega

V galeriji della Strega v Trstu razstavlja skupina tržaških slikarjev. Zastopana so najbolj znana imena, kakor Spacal, Daneo, Perizzi, Lupieri, Lotta, Moro, Bembina in drugi. Skrbno izbrana dela dado na splošno zaokroženi pregled najnovejše upodabljajoče umetnosti. Zastopane so različne smeri od liričnih Spacalovih olj do Perizzijevih barvno in risarsko močnih olj od katerih naj omenim uspeli «Lapidarij» in risarsko učinkovitega sv. Florijana ter slikarsko zanimivega sv. Florijana slikarja Lotte. Zanimivi sta tudi dve platni slikarice Lupieri, ki ostaja zvesta sama sebi in ljubi učinkovite, v sanjavem razpoloženju podane motive. Razstava je zanimiva in napravi na obiskovalca vtis polemične upodabljajoče prireditve.

Vse priznanje gre lastniku salona slikarju Bastianuttu, ki skrbi za vselej zanimive likovne prireditve, ki imajo spričo demokratičnega obeležja ambienta tudi veliko število vnetih obiskovalcev.

Delitev racioniranega blaga

PRENOTIRANJE ODREZKOV ZA MLEKO. Vse mlekarne morajo v teku današnjega dne prenotirati odrezke za mleko, za oktober pri mestnem živilskem uradu.

DVIG ODREZKOV ZA SLADKOR. Vsi trgovci morajo v teku današnjega dne dvigniti pri mestnem živilskem uradu odrezke za sladkor.

DELITEV GOVEDINE BOLNIKOM. V petek 27. in soboto 28. t. m. bodo bolniki, ki imajo dodatne nakaznice za meso, prejeli po 500 gramov mesa na odrezke za 21. do 30. t. m. Cene: prednjim delom 180 lir za kg, zadnjim delom 230 kg; k mesu je 25% dodatka kosti. Meso bodo prodajale sledeče mesnice: Albanese Roman, ul. Gallina; Periatti Eugen, ul. Cellini; Delavske zadruge, ul. Tarabocchia; Polacco, trg Vico 7; Polacco Egidio, ul. Media 4; Ciano, trg Volontari Giuliani.

MLEKO ŠVICARSKEGA RDEČEGA KRIŽA. Švicarski Rdeči Križ je poslal v Trst 160 zabojev kondenziranega mleka za otroke in za starejše osebe. Prvi obrok bodo dobili otroci od 1 do 4 let in sicer po 1 škatlo. To nakazilo so že prejeli v ulici Istria 61 (sirotišnica Sv. Jožefa). Mleko bodo delili po predložitvi otroške živilske nakaznice v pokrajinski palači z vhodom v ulici Geppa št. 21. Vrstni red je naslednji: petek 27. t. m. z začetnico A, B, od 16. do 18. ure; C od 18. do 19. ure; sobota 28. t. m. D, E, F, od 16. do 17.30 ure; G do L, od 17.30 do 19. ure; ponedeljek 30. t. m. M, N, O, od 16. do 17.30 ure; P-R, od 17.30 do 19. ure; torek 1. oktobra S, od 16. do 17.30 ure; T-Z od 17.30 do 19. ure; sreda 2. oktobra za morebitne zamudnike.

POIZVEDBE

GOMBAČ RIHARD, rojen 9. 2. 1927, je bil v Gubčevi brigadi do aprila 1945. Od tedaj nima njegova družina nobene vesti o njem. Prosimo vsakogar, ki razpolaga s kakimi podatki o njem, naj jih javi na naslov: Gombač Just, Longera št. 328.

Dokumenti najdeni

Dokumenti na ime SILIČ EVE, rojene 11. 6. 1926 v Biljah, se nahajajo v upravi «Primorskega dnevnika». Lastnik naj pride ponje.

VESTI S PODEŽELJA

Pevskim zborom

V nedeljo 6. oktobra t. l. bo praznovalo prosvetno društvo «Slavec» iz Ricmanj svojo 50. obletnico. Ricmanje so bile vedno trdnjava našega nacionalnega in kulturnega delovanja. Kdo ne pozna bojev za slovansko bogoslužje? Tisto vztrajnost, odločnost, složnost in energijo je občudoval ves svet. Taki so Ricmanjci še danes in taki bodo tudi ostali, če bi pretila nevarnost, da bodo pripadali kakršni koli tuji upravi. Zato je nas vseh dolžnost, da Ricmanjce ob tako važnem jubileju podpremo z vsemi svojimi močmi. Trdno smo prepričani, da se bodo slavnosti udeležila vsa bližnja in daljna društva in da bodo za ta dan odpovedane vse druge prireditve. Naše geslo bodi: «6. oktobra vsi v Ricmanje».

Društva naj takoj prijavijo svojo udeležbo društvu «Slavec» zaradi sestave programa.

Barkovlje

DRAMSKA PRIREDITEV PRI «LOVCU»

Preteklo nedeljo je gostoval v dvorani pri «Lovcu» dramski odsek barkovljanskega prosvetnega društva. Pódal nam je dve enodejanki «Idealno taščo» in «Medveda». Barkovljanski mešani zbor je zapel tri pesmi in na kraju so nam podali še «Železno cesto».

Nastop nas je prav razveselil. Barkovljani so pokazali prav mnogo dobre volje in ne malo pravega igralskega talenta; nekatere vloge so bile podane kar odlično. Prepričani smo, da bodo z vztrajnostjo in pridnostjo dosegli še večje uspehe. Poslušalstvo je bilo požrtvovalnim začetnikom resnično hvaležno. Dober spored je zaslužil boljši obisk.

Še nekaj nam je na prireditvi ugajalo: bila je samo prosvetna brez pri nas že skoraj obveznega plesa. Tako je treba! Barkovljanom pa iskreno čestitamo. *- vu*

Doberdob

ZAHVALA PREBIVALSTVU ISTRE

V imenu mater in pionirjev iz Doberdoba se prisrčno zahvaljujemo prebivalstvu Istre za požrtvovalnost in ljubezen, ki jo je pokazalo našim otrokom na počitnicah.

Pionirji in pionirke so se vrnili iz Istre navdušeni za vse, kar so videli, za gostoljubnost, ki so je bili vsak dan deležni.

Nimajo sploh besed, tako jim je bilo prijetno. Pripovedovanje otrok nima ne konca ne kraja.

Matere iz Doberdoba se zahvaljujemo vsem družinam, ki so pokazale tako požrtvovalnost.

Matere iz Doberdoba

Strunjan

ODHOD IZ KOLONIJE

Pred nekaj dnevi je odšla iz Strunjana pri Piranu zdravstvena kolonija iz Slovenije. Množične organizacije so odhajajočim priredile poslovilni večer, na katerem so podali nekaj slovenskih in italijanskih pevskih in recitacijskih točk. Poslovili so se v upanju in z željo po skorajšnjem svidenju.

Piran

ZAHVALNO PISMO POČITNIŠKE KOLONIJE

Italijanske antifašistične žene v Piranu so te dni prejele iz Ljubljane zahvalno pismo vodstva počitniške kolonije, ki je bila v Portorožu. V pismu se zahvaljujejo požrtvovalnosti italijanskih antifašistk iz Pirana, ki so s svojim udarniškim delom prispevale k uspehu počitniške kolonije.

A. B.

Borba proti imperialistom

Okrožni plenum SIAU za Goriško

Iz drugega dela političnega referata, ki ga je imel predvčerajšnjim na zasedanju okrožnega plenuma SIAU za Goriško tajnik tov. Julij Beltram, posnemamo:

«Ob vseh prilikah smo razkrinkavali sovražno propagando belogardističnega-klerofašističnega časopisja, ki se je opiralo na zunanje imperialistične sile. Vendar ne smemo podcenjevati podtalnega dela domače in zunanje reakcije, budno moramo zasledovati to protiljudsko propagando ter preprečevati njih nakane. V splošnem je naša borba del borbe, ki se danes vodi v Parizu. Namesto da bi zapadne velesile osredotočile svoje napore za trajen in pošten mir med narodi, skušajo postavljati takšne pogoje in takšne krivične mejne črte, ki bodo vodile do nemirov in bodočih vojn. Kljub neizpodbitnim dejstvom, ki jih je iznesla jugoslovanska delegacija, skušajo zagovorniki imperialne politike izročiti Italiji čisto slovenske kraje in Gorico. Naj bo izid mirovne konference v Parizu kakršen koli, borba malih narodov za neodvisnost in svobodo se bo nadaljevala vzporedno z razvojem naprednih demokratičnih sil proti izkoriščanju in zatiranju. Pritegniti je treba vse resnično demokratične elemente ter tako še bolj okrepiti antifašistični demokratični blok. Razvijati in poglabljati je treba bratstvo med Slovenci in demokratičnim italijanskim prebivalstvom kot pogoj mirnega sožitja na tem ozemlju. Zainteresirati in vsestransko aktivizirati na vseh toriščih, zlasti na kulturno-prosvetnem, fizkulturnem itd, ljudske množice, v prvi vrsti žene in mladino, to bo ena prvih skrbi Antifašistične unije. Dosledni našemu dosedanjemu programu bomo dosegli namen in cilje, katerim se SIAU in z njo vse demokratično ljudstvo naše dežele ne bosta nikoli odrekla, pa najsi bo pritisk imperialističnih sil še tako velik».

"S Titom do zmage"

Skupščini je bilo dano na znanje, da je okrožni odbor SIAU sprejel sklep o dvomesečnem tekmovanju, ki izvira iz potreb današnjega stanja ljudskih organizacij in nalog, ki nas v bodočnosti čakajo. SIAU je pozvala na tekmovanje vse svoje množične organizacije kakor tudi organizacije Enotnih sindikatov, prosvetnih društev, Rdeči križ itd. ter narodno osvobodilne odbore z vsemi odseki in zadruge. Vse te organizacije so že predložile okrožni tekmovalni komisiji svoj načrt, na podlagi katerega je bil izdelan okvirni načrt za vse organizacije in vse okrože.

Načrt obsega prav vsa področja našega delovanja in je razdeljen po sektorjih dela. Tako obsega n. pr. kulturno prosvetni sektor ne samo delovanje prosvetnih komisij in prosvetnih društev, temveč prav tako prosvetno delo mladinske, ženske, sindikalne in drugih organizacij. Na podlagi vsega tega bo prav tako vsak okraj sestavil svoj načrt ki bo razdeljen na vse sektorje dela, ki jih obsega okrožni načrt.

Na tak način tekmuje danes vse delovno ljudstvo Jugoslavije in uspehi takega tekmovanja mu dajejo pobudo za nove smele načrte, za nove napore in nove uspehe. Tekmuje prebivalstvo cone B, ki noče zaostajati za Jugoslavijo. Tekmovati hočemo tudi mi, ker nimamo niti najmanjšega opravičila za to, da bi zaostajali za drugimi. Prav zato, ker je naša borba na višku svoje ostrine, terja od nas, da dosežemo tudi višek svoje delavnosti na vseh toriščih, da povečamo napore z geslom našega tekmovanja «S Titom do zmage».

Brzojavka jugoslovanski delegaciji v Pariz

Iz zasedanja so odposlali jugoslovanski delegaciji na mirovni konferenci v Parizu sledečo resolucijo:

JUGOSLOVANSKI DELEGACIJI NA MIROVNI KONFERENCI v PARIZU

Delegati Slovansko-italijanske antifašistične unije za goriško okrožje, zbrani na plenarnem zasedanju, pošiljajo jugoslovanski delegaciji borbene pozdrave in svojo zahvalo za vse težko delo, ki ga opravlja v Parizu.

Prebivalstvo goriškega okrožja je z velikim zanimanjem sledilo in sledi težkemu delu delegacije, ki dosledno brani pravice primorskega ljudstva. Naše antifašistične množice ne bodo nikdar sprejele vsiljene krivične razmejitve med Italijo in Jugoslavijo ter zlasti ne bodo nikoli dopustile, da bi prišlo središče goriške dežele zopet v suženjstvo.

Okrožni plenum Slovansko-italijanske antifašistične unije v imenu vseh slovanskih in italijanskih antifašistov prosi jugoslovansko delegacijo naj stori vse, kar je v njenih močeh, da doseže pravične meje in da ne podpše nobene pogodbe z Italijo, ki ne bi zadostila željam in zahtevam primorskega ljudstva.

Antifašistična unija, dosledna svojemu programu, bo še nadalje vodila borbo proti vsem imperialističnim silam, ki hočejo ponovno zasužnjiti tukajšnje prebivalstvo ter ga oropati že priborjenih pravic in svobode. Obljubljamo jugoslovanski delegaciji vso pomoč v njenem nadaljnjem delu, kajti zavedamo se, da odločno in odkrito brani interese in neodvisnost teptanega primorskega ljudstva.

Živela jugoslovanska delegacija, odločna borilka za pravice malih narodov in demokracije.

Celo na korzu kradejo

Valeriji Babič iz Marezig so na korzu odnesli iz torbe zavitek s 1900 lirami.

Alici Obersnu pa so na tramvaju št. 11 ukradli 250 lir.

Najdba trupla v bližini Bivije (Nabrežina)

Včeraj zjutraj se je na obali pri Nabrežini neki ženi, ki je šla po drva nudil grozen prizor. V bližini bloka Nabrežina je v vodi pod železniško čuvajnico št. 13 odkrila ostanke človeškega trupla brez glave in rok v razpadajočem stanju.

Nabrežinska civilna policija, ki je prišla na kraj, je zaprosila za pomoč krajevno preiskovalno policijo, toda na truplu ni mogla najti ničesar razen usnjenega pasu. Menijo, da je bil umor izvršen pred tremi ali štirimi meseci.

Truplo so prepeljali na nabrežinsko pokopališče.

Preiskava o zločinu pri Sv. Jerneju

Preiskava in zasliševanje o zločinu pri Sv. Jerneju se še vedno vneto nadaljuje. Doslej nisi izdali nobenega uradnega poročila. Upati je, da bo skrivnost tega zločina kmalu odkrita. Izmed osumljenih je policija izpustila očeta in sina Di Mauro.

Dobra srca

Delavci III. skupine pod vodstvom tov. Vinka Gornika so darovali za brezposelne delavce: Gornik Vinko 150 lir, Leban Milan 200, Uršič Mario 100, Zagar Danilo 100, Mirošič Ludvik 100, Vodopivec Andrej 200, Presel Stojan 100, Stopar Andrej 50, Mohorčič Andrej 50, Grgič Cvetko 150, Grgič Rafael 100, Ražen Miro 100, Zagar Alojz 100, Renčel Anton 150, Stančič Ferucio 50, Gornik Mario 150, Grgič Dušan 100, Kranjc Andrej 150, Motjol Bruno 100, Bajd 100, Racman Lado 100, Kjunder Anton 200, Kjunder Andrej 200, Pečer Jožef 100, Ražen Silvester lir 100, vsega skupaj lir 3.000.—.

Koloni bodo vztrajali

da sestave kolonske pogodbe, katero sami predlagajo

O razmerah kolonov in polovičarjev smo že večkrat pisali in ugotovili, da so sedanjemu stanju krivi le nazadnjaški in reakcionarni veleposestniki — gospodarji.

Hočemo spomniti, da so minulo pomlad Enotni sindikati predlagali, da bi spremenili določila, ki jih vsebuje o polovičarjih pogodba z dne 25. februarja 1939. Ta pogodba ima vse znake fašističnega režima in pravi v uvodniku: «Utrditi sodelovanje med delodajalcem in delavcem, je prvi predpogoj naraščajoče produktivnosti in to v interesu posameznika kakor tudi naroda.

Te besede, ki jih je fašizem oznanjal demagoško, so služile, da so zasužnjevale ljudstvo v dolgi dobi 23. let in to v korist izkoriščevalcev veleindustrije in veleposestev, a v škodo delovnega ljudstva.

V resnici niso koloni in polovičarji imeli nobenega dobička od tega «sodelovanja», ki ga je tako oblastno označila pogodba. Kmet in delavec sta morala deliti z gospodarjem sadove svojega celotnega napora, čeravno del, ki je pripadal kolonu, ni zadoščal, da bi nasitil mnogoštevilno družino, ali pa da bi poravnal dolgove, kateri so narastli v teku leta.

Na predloge ES so se gospodarji — potem ko so več mesecev premišljevali — odločili, da so pripravljeni pogajati se, samo če ostane nedotaknjen njihov bistveni zahtevek: 50% oddaja pridelkov. O čem bi se, če bi pristali na njihov «princip» sploh splačalo pogajati?

Kakor je že rečeno, so ES ponudili novo splošno pogodbo za kmečka posestva našega okrožja, ki bi prinesla neko izboljšanje splošnega značaja. Razdelitev pridelkov bi bila bolj poštena in časom vsekakor bolj primerna. Ljudstvo ni trpelo 23 let pod fašistično vlado zaman in kmečko in delovno ljudstvo se ni zastonj udeležilo in žrtvovalo v času osvobodilne borbe proti nacifašizmu. Toda gospodarji se še nisi prav ničesar naučili od dogodkov zadnjih let. Njih zadržanje je protiljudsko in ne ustreza današnjim gospodarskim in socialnim težnjam. Vendar so si koloni in polovičarji v tem času pridobili bogata izkustva ter vedo, da je treba proti takšnim gospodarjem nastopiti enotno in disciplinirano ter jih z vztrajanjem prisiliti, da se bodo z njimi pogajali.

FIZKULTURA

Nogomet v Sovjetski zvezi

Telesna vzgoja in šport sta v Sovjetski zvezi dve stvari, za kateri skrbi država gmotno, s predpisi in odredbami. Vsaka večja tvornica in vsako večje mesto so dolžni zgraditi športne stadione. V Sovjetski zvezi imajo veliko število stadionov, v katerih lahko prisostvuje tekmovanjem 30 do 60 tisoč in tudi več gledalcev. V Sovjetski zvezi polagajo veliko važnost na ustanovitev centralnih telesnovzgojnih društev. Najbolj znano centralno društvo je moskovski Dinamo. Njegova centrala je v Moskvi, podružnice pa so skoraj v vsakem večjem mestu Sovjetske zveze. Najmočnejše nogometne podružnice ima Dinamo v Leningradu, Kijevu, Tbilisiju in Minsku. Vsako teh društev pa ima svojo samostojno upravo. Centralna uprava pa jim pomaga z denarjem in opremo. Tako na primer Dinamo, kakor tudi druga večja telesnovzgojna društva, imajo svoje lastne tovarne, ki izdelujejo športne potrebščine za vse panoge športa. Podružnice so od svojega centralnega društva torej odvisne edino v gmotnem pogledu, dočim v športnem so popolnoma neodvisne. V glavnem sovjetskem državnem nogometnem prvenstvu sodeluje pet društev z imenom Dinamo. Med njimi je enaka borba za točke in mesta. Dogodi se lahko, da na primer Dinamo iz Minska premaga Dinamo iz Moskve in da zmaga zaradi tega v prvenstvu neki tretji klub, ki ni iz skupine Dinama.

Organizacija nogometnega športa: v Moskvi je vsezvezni odbor za fizkulturo in šport, ki sestoji iz predstavnikov raznih federalnih in mestnih odborov. Nogomet se od vsezveznega komiteja razteza preko zveznih in mestnih organov do najmanjšega društva. Vsezvezni odbor za nogomet je sestavljen iz 15 oseb, od katerih je 5 do 7 oseb, ki niso člani nobenega telesnovzgojnega društva, ostali pa so predstavniki posameznih centralnih društev. Nogometno prvenstvo v Sovjetski zvezi igrajo v petih skupinah. V prvi, najmočnejši, takozvani «mojstrski skupini» ali ligi je 12 društev. To so: Dinamo-Moskva; Dinamo-Tbilisi; Dinamo-Kijev; Dinamo-Leningrad; Dinamo-Minsk; Spartak-Moskva; Traktor in Torpedo iz Stalinjegrada, Zenit-Leningrad in CDKA (Centralni dom Rdeče armade). Poleg prvenstva tekmujejo tudi za vsezvezni pokal, za katerega se je lansko leto borilo 1300 nogometnih moštev. Finalno igro za ta pokal igrajo vedno 14. oktobra.

Sovjetska zveza ima preko 600 tisoč članov nogometnih društev. Če pa računamo še vse ostale, ki igrajo nogomet, bi bilo v Sovjetski zvezi nad 3.000.000 aktivnih nogometašev. Nogometa pa ne goji samo šolska, delavska in kmečka mladina ter vojska, temveč ima še vsaka tovarna po nekaj nogometnih moštev, ki niso včlanjena v nogometni organizaciji, temveč igrajo nogometne tekme izven. Dalje se prirejajo v posameznih republikah Spartakijade, to so telesnovzgojni zleti. Lansko leto so imeli na primer Spartakijado Ukrajinske republike v Kijevu, na kateri je tekmovalo 12 nogometnih moštev. V šolskih počitnicah se nadalje vršijo srednješolska nogometna prvenstva. Poleg teh so še posebna prvenstva vojaških nogometnih moštev in večjih tvornic. Tako na primer ima neka velika tvornica na Uralu 600 nogometnih moštev, ki igrajo v treh skupinah za prvenstvo. Tehnična stopnja teh tekem ni visoka, toda to v bistvu ne pomeni ničesar, ker one kljub temu dosegajo namen, to je masovno zajemajo ljudske množice.

Posebno pažnjo polagajo na nogometni naraščaj. Sicer v Sovjetski zvezi nimajo posebnih mladinskih nogometnih društev, zato pa mora vsako društvo imeti nekaj moštev sestavljenih izključno iz naraščaja. Za vzgojo teh skrbe posebni primeri. Na koncu tekmovanja se po uspehih ne samo prvega moštva, ampak tudi drugega in moštva naraščajnikov po točkah določuje, katero društvo ima ne najboljše moštvo, ampak — nogometaše. Posebno važnost pa se v Sovjetski zvezi polaga na amaterstvo. V Sovjetski zvezi ne obstoji problem profesionalizma, to je plačanih nogometašev. Vsi nogometaši, kakor tudi ostali športniki so amaterji. Nogometaši so tako priljubljeni, da jih vsaka tvornica, podjetje ali ustanova rada zvame na delo, ker so oni ne samo reklama tvornici, ampak tudi nosilci telesne vzgoje. Vsak nogometaš pa je tudi nadpovprečen delavec in za drugimi ne zaostaja že zaradi svojega ponosa in časti.

Ena najvišjih nagrad, ki jo more in želi doseči kak nogometaš, je priznanje v obliki majice z državnim grbom, katero pa lahko nosi samo toliko časa, dokler je njegovo moštvo prvak. Pozneje ostane sicer njegova last, toda nositi je ne sme več. Poleg majice dobivajo športniki v znak priznanja tudi športne znake in naslove kot so: «mojster športa» in «zaslužni mojster športa». Najvišje odlikovanje, ki ga športnik lahko doseže, pa je odlikovanje z najvišjega mesta. Dosedaj je bilo 6 nogometašev odlikovanih z redom prve stopnje. Ta red pa ne predstavlja samo priznanja in čast, ampak daje nosilcu tudi pravice do raznih privilegijev, kot na primer pravico vožnje v prvem razredu vlaka enkrat na leto po vsej Sovjetski zvezi. Nogomet uživa v Sovjetski zvezi takšen ugled predvsem zaradi tega, ker je v pravem pomenu besede ljudski šport.

Drobne zanimivosti

Kolesarska dirka okoli Rumunije. V prvi etapi je zmagal Emil Rol. (Francija). Drugo mesto je zasedel August Prosinek, tretje pa Branko Bat, (oba Jugoslavija).

ZDTV — Nogometni odsek

Vodje nogometnih društev Gaslinija, Ravberja, Tovarne strojev in Tržiča naj se zglasijo danes od 17. do 19. ure v prostorih Zveze DTV.

Prireditve, predavanja in sestanki

SLOV. PROSVETNO DRUŠTVO «SLAVKO ŠKAMPERLE» pri Sv. Ivanu ho imelo danes 26. t. m. ob 20 uri zelo zanimivo predavanje priljubljenega predavatelja. Glejte, da pridete vsi, tako da bo dvorana polna.

Izleti

PLANINSKO DRUŠTVO V TRSTU priredi v nedeljo 29. 9. izlet v Tinjan. Zbirališče ob 7. uri zjutraj pri končni postaji tramvaja št. 1. Pot bo šla preko Mačkovelj, Prebenka na Osp. Mimogrede ogled kraške jame. Potem na vrh. Kosilo iz oprtnika.

Dne 6. 10. t. l. priredi Zveza primorskih planinskih društev v Trstu izlet v Predjamo pri Postojni. Vabljena so vsa bližnja društva.

Šolstvo

VPISOVANJE V SLOVENSKE NIZJE STROKOVNE ŠOLE — industrijske in trgovske (scuole di avviamento) — bo dnevno od 23. septembra do 12. oktobra 1946. od 9. do 12. ure v šoli v ulici S. Francesco d'Assisi. Pri vpisovanju je treba predložiti potrebne dokumente.

REDNI POUK NA TEHNIČNI ŠOLI V IDRIJI se bo pričel 1. oktobra z otvoritveno svečanostjo.

Pevovodska šola

Pevce, dijake, pevovodje in prosvetna društva opozarjamo, da se že prihodnji teden prične pouk na pevovodski šoli. Zaenkrat sta sestavljeni dve skupini, ena popoldanska in ena večerna. Vsi oni, ki bi se radi posvetili pevskim zborom, pa tudi oni, ki bi radi svoje znanje izpopolnili, naj se še za teden javijo v pisarni Glasbene matice pri sv. Ivanu v društvu «Slavko Škamperle» po možnosti v predpoldanskih urah.

Sporočila in objave

Enotni sindikati

SINDIKAT KOVINARJEV. V petek 27. t. m. ob 18. uri bo v ul. Imbriani 5, I., sestanek za delavnice za kromiranje - SACAD, Pogge, Di Bin, Consolo Stellario; kleparske delavnice: Framalico Godiani, Maizen, Passagnoli, Cividin, Krebez, Steimbak; obrtne delavnice, C.O.M.

SINDIKAT KULTURNIKOV. V petek 27. t. m. ob 18.30 uri bo na sedežu v ulici Zonta 2, soba 9, sestanek šolskega direktivnega sveta.

GLAVNA SKUPŠČINA POKR. ODBORA DRŽAVNIH IN JAVNIH NAMEŠČENCEV, KI SO BILI ODPUŠČENI. V nedeljo 29. t. m. bo ob 9.30 uri v kinodvorani «Doma pristaniških delavcev» 4. glavna skupščina Pokrajinskega odbora državnih in javnih nameščencev, ki so bili odpuščeni. Na skupščino so vabljeni: vsi železničarji, učitelji, poštni uslužbenci, finančni, carinski, davčni nameščenci, delje nameščenci javnih skladišč, pristaniškega poveljstva, prefekture, občine, uslužbenci javne varnosti, sodišča, bolniške blagajne itd., ki so bili za časa fašističnega režima predčasno vpokojeni, oblastveno odstavljeni, odpuščeni ali na kakoršen koli način razrešeni službe iz političnih razlogov in ki so prijavljeni pri tem odboru. Vabljeni so tudi sorodniki Primorcev, ki delajo v državni upravni službi v starih italijanskih provincah in ki se želijo vrniti.

ENOTNI SINDIKAT GRADBENIKOV. Danes 26. t. m. ob 18.30 bo na sedežu sestanek zaupnikov. Razpravljali bodo o važnih strokovnih vprašanjih.

ENOTNI SINDIKAT VRATARJEV. Danes 26. t. m. ob 18. uri bo na sedežu v ul. Imbriani 5 sestanek direktivnega sveta.

OTVORITEV NOVIH UČNIH TEČAJEV. S 1. oktobrom se bodo pričeli sledeči učni tečaji: tečaj kemije za vseučiliščnike, tečaj ruskega jezika, tečaj italijanskega jezika za Slovence, nadaljevalni tečaj iz stenografije, tečaj iz angleškega trgovskega dopisovanja, tečaj za predpripravo učiteljic otroških vrtcev, tečaj za učiteljice gospodinjstva. S